

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 24. julija 1896.

Politiški oddelek.

Nemec ne bode naš gospod.

V „Tagespost“ je neki berolinski dopisnik priobčil kaj oster članek zoper pruske Poljake, ki se nočejo kar ponemčiti. Predrzni nemški dopisnik je seveda stvar tako zasukal, kakor bi Nemci bili pred Poljaki v nevarnosti, ne pa ravno narobe. Storil je ravno tako, kakor delajo koroški in štajerski Nemci, ki vedno kriče, da so zatirani, dočim v resnici le Slovence zatirajo Nemci. Vzhodne pruske pokrajine so bile nekdanje vse slovanske pokrajine in če dandanes niso, je to pač le delo nemške okrutnosti.

Posebno se je znosil dopisnik nad dvema poljskima duhovnikoma. Jeden mu ne ugaja, ker je otrokom v šoli priporočal, naj poljski molijo „Očenaš“ v šoli, drugi je pa nekoga grajal, da mu je pisal nemško pismo v neki stvari in ga opominjal naj ne zataji poljščine. Seveda nemški list je stvar tako zasukal, kot bi šlo za nemške otroke in bi dotični prosilec bil Nemec. Kdor pa pozna nemško resnicoljubnost, bode pač vedel, da tu gre le za Poljake. Seveda ni Nemcem prav, da poljska duhovščina noče pospeševati ponemčevanja.

Sicer pa dopisnik sam ne veruje, da bi se Nemci tako popoljševali, ker bi sicer gotovo ne svetoval, da naj se pridno v te pokrajine naseljujejo Nemci, ker s tem spravijo svojo narodnost v nevarnost. To naudušenje za nemško naseljevanje kaže, da bi Nemci radi Poljake iztirali ž njih lastne zemlje. Dopisnik izraža željo, da bi se dovolili novi krediti za naseljevanje Nemcev v vzhodnih pruskih pokrajinah, ker bode v ta namen dovoljenih 100 milijonov mark kmalu porabljenih. Koncem pa kliče, da Poljak ne sme biti naš gospod! Posebno poslednji stavek je jako nepreviden od avstrijskega nemškega lista. Avstrijski Slovani ga utegnejo porabiti v smislu, da Nemec ne sme biti naš gospod. Če bodo Nemci kazali tako sovraštvo do Slovanov, kakor ga kaže omenjeni dopisnik, bode tudi potrebno, da se te geslo uresniči.

Vsi narodni boji, ki se bijejo v Avstriji, pa tudi v Nemčiji, izvirajo od tod, da hočejo biti Nemci ali Italijani gospodje Slovanov. Tudi na Poznanjskem gre le za to, da Nemec hoče biti ne le Slovanu gospod, temveč bi ga najrajši kar zadavil. Na Češkem, Moravskem, Šleziji, na Štajerskem in Koroškem povsod hočejo Nemci gospodovati nad Slovani in deloma tudi gospodujejo. Treba je, da Slovani na to dajo primeren odgovor. Odslej bodi povsod naše geslo, da Nemec ne sme biti naš gospod.

Graška „Tagespost“ najbrž na to pomislila ni, kako nevarno geslo je razvila zase. Slovani gotovo nimamo popolnoma mrzle krvi in bomo na taka izzivanja utegnili dati primeren odgovor. Koliko Nemcev je naseljenih po slovanskih krajih in vsi ti ljudje hočejo nekako gospodovati. Kaj če se Slovani zedinijo in začno proti njim postopati po geslu „Svoji k svojim“.

Posebno pa na Koroškem in Štajerskem bodo Nemci imeli veliko škodo, ako do zadnje slovenske kože prodre geslo, da Nemec ne sme biti naš gospod. Ne le da bodo mnogi prevzetni nemški trgovci in obrtniki ob zaslužek, temveč tudi po uradih se bode moralo marsikaj premeniti.

Nikdar ne smemo pozabiti, da so ti deželi nekdanji bili slovenski in je velik del njiju krajev potujčila le nemška gospodstvaželnost. Seveda kar je že ponemčenega, tega Slovenci več ne moremo in nočemo Nemcem odtrgovati, kajti raznarodovanje ni naš namen, tem odločneje pa hočemo braniti one kraje, katerih še dosedaj ni mogla potujčiti tuja sila. Tukaj je pa potrebno, da postavimo mejo, kjer se ima nehati nemško gospodstvo. Če bode Nemec hotel poseči čez to mejo, pa mi odločno zakličimo, da Nemec ne sme biti naš gospod.

V mnogih krajih na Slovenskem vladajo zlasti v mestih Nemci nad Slovenci. Tako imajo v Celju, Mariboru, Ptuju, Radgoni in v več drugih krajih nemške občinske zastope, dasi v teh krajih nikakor ne prevladujejo Nemci, temveč se le s tem vzdržujejo, da je podpirajo nekateri narodno še nezavedni domačini. Tudi tukaj je potrebno, da domače prebivalstvo vzbudimo in mu dobro razložimo, da zanje ni častno, da se dajo vladati od

tujca. Polagoma bode tudi še veliko ljudij prišlo do prepričanja, da ni častno, da se dajo od Nemcev gospodariti in tudi tukaj pride do popolne veljave geslo, katero mora veljati za vse Slovence, Nemec ne sme biti naš gospod!

Politični pregled.

Za koga so plavali psi? — Kakor piše celovški „Mir“ bili so liberalno-nacijonalni Nemci napravili dne 5. maja srpana veliko veselico v Gorici ob Verbskem jezeru. Čisti dobiček so namenili za „Südmark“ in za otroški vrtec nemškega šulferajna v Velikovu. Da so privabili tudi take ljudi, katerim je „Südmark“ in otroški vrtec deveta briga, katerim temveč gre le za „hetz“ in kratki čas, so priredili raznovrstne zabave. Res je zbralo zelo veliko ljudstva. Kot jedna glavnih točk je bilo naznanjeno, da bode plavali psi po jezeru. Kateri pride prvi na cilj, dobi srebrn zvonec itd. Vršilo se je tako in pri tem so se dobro zabavali navzoči celovški purgarji, kakor tudi, ko so gledali skakajoče „turnarje“, ki so nastopili kakor zamurci in divjaki iz Afrike. Nehote pa moramo vprašati: za koga so plavali psi, komu na korist je bila prirejena vsa slavnost, za katero so že dolgo prej bobnali po vseh listih. Reklo se je, da za otroški vrtec v Velikovu in nemški listi so vabili na veselico, pišoč, da kdor pride, podpira s tem imenovani vrtec in vse nemštvo, katero je v Velikovu menda že v nevarnosti in katero naj zato varuje oni vrtec. Kako izpolnjuje vrtec to nalogo? Resnica je, da v vrtec zahaja le okrog 20 otrok; med njimi pa so večinoma le otroci znanih velikovških nemško-nacijonalnih magnatov na — ič, — ak, — ek itd. Za te torej se je toliko tožilo in zdihovalo po nemških listih. Za te so nabirali nemške „marke“ celo v rajhu, za te se skubijo „bidere“ purgarji in Miheljni po vseh nemških krajih za itak redke novčice. Da velikovški nemško nacijonalni veljaki, hišni posestniki itd. morejo pošiljati svoje otroke v otroški vrtec (da jih ne moti otroško vpitje in jok, ko kujejo nove načrte zoper Slovence) — zato morajo že plavati psički po Verbskem jezeru! To je vendar dosti zanimivo in vredno, da se enkrat pribije in pokaže, kako dobro znajo nekateri za se izkoriščati tisti veliko navdušenje za — nemško stvar! Pravi „humbug“, Pribiti moramo od tej prilike še nekaj drugega. Listi poročajo, da pri veselici na Gorici svirala vojaška godba. Ravnotako je svirala prej pri slavnosti ob Beljaku, kjer so beljaški Nemci s kresovanjem kazali svoje nasprotstvo proti Slovincem in svoje navdušenje za „rajh“ prepevajoč „Wacht am Rhein“, t. j. pesem, ki je, če smo prav poučeni, v Avstriji prepovedana. Svoj čas je c. kr. vojaška godba svirala tudi pri tistim slovečem celovškem „parteitag“-u in pri mnogih drugih shodih in veselicah, ki so imele čisto strankarsk, političen značaj, da izzivajo Slovence in dragajo Nemce v boj proti nam. — Da bi bila c. kr. vojaška godba svirala kedaj na kaki slovenski slavnosti, če tudi čisto patrijotični in cesarski, tega še nismo doživeli. Radovedni smo, ali bi se tudi nam tako postreglo kakor Nemcem, ko bi danes ali jutri želeli imeti za kako slavnost vojaško godbo! Vedno se zatrjuje, in le tako je tudi prav, da mora c. kr. vojaštvo stati nad strankami, torej tudi c. kr. vojaška godba. Upravičena je zato naša zahteva, da ostani vselej nad vsemi strankami, da ne služi jednostransko tej ali oni. Ali za vse, — ali za nobeno!

Dr. Lemisch, jeden glavnih voditeljev nemških nacijonalcev na Koroškem, je besedičil na shodu v Mostiču: „Prej so živeli na Koroškem Slovenci in Nemci mirno skup; bile so malone samo nemške šole, nemške pridige; potem šele so prišli kranjski in drugi apostelnji, ki so prinesli nemir v deželo“. Gospod dohtar, s tem ste se pa pošteno — vrezali! Pridigalo se je v slovenskih farah od nekaj slovenski: „za to

ni bilo še le treba „Kranjcev“. Še le odkar liberalni listi šuntajo ljudi, se je zavolj pridig po nekaterih krajih urinil prepir — Dalje je g. dr. L. rekel, da se na shodih „slovensko-klerikalne stranke“ v gospodarskih govorih rabijo krivi zaključki. Kdo pa g. dohtarja „poučuje“, o naših shodih? Kdo drugi, kakor liberalni listi, ki glede naših shodov zavijajo ter se lažejo, kar se le da. Dokler g. dohtar crpa svojo modrost iz teh listov, ostane na krivih potih. Tudi nikjer še ni zapisano, da nacijonalna stranka z dr. L. vred v gospodarskih zadevah nezmotljiva.

Rinaldini je odšel na šesttedenski dopust. Govori se, da potem pojde v pokoj in v Trst pride za namestnika mož, ki bode pravičnejši Slovanom. To bi bila jako vesela novica, a mi jako dvomimo, da bi se obistinila. Že večkrat se je govorilo, da pojde Rinaldini, a vselej se je pokazalo, da so to bile le želje primorskih Slovanov. Na Dunaju je še nedavno imel Rinaldini popolno zaupanje odločilnih krogov. Govori se, da mu je stališče omajal Spinčičev govor pri občnem zboru „Elinosti“. Nam bi se pač čudno zdelo, da bi vitez Rinaldini sedaj šel zaradi jednega govora, ko se je znal obdržati še vzlic tolikim govorom proti njemu celo v državnem zboru. Vsekako se bode skušal še tako dolgo obdržati, da bode vodil nove volitve za mestni zbor oziroma deželni zbor v Trstu. Rinaldini dobro ve, da je za Italijan velicega pomena, da jih še on vodi.

Shod štajerskih Nemcev. — Minolo nedeljo je bil v Gradcu shod štajerskih zaupnikov liberalne stranke. Sešli so se bili največ županje. Govorili so veliko, a sklenili niso ničesa. Pokazalo se je, da glede protisemitizma in klerikalizma niso jedini in da se jedinstvo tudi več napraviti ne da. Dolenještajerski nemški župani so slikali nevarnost, ki preti od Slovencev nemškim mestom na Dolenjem Štajerskem. Za njih govore se pač nikdo dosti zmenil ni. Ta shod je najboljšje pokazal razkol mej liberalci in da nima več v deželi prave zaslombe. Celó možje, ki so liberalni zaupniki, zabavljajo zoper žide in ne morejo spoznati, čemu bi morali vedno zabavljati zoper duhovščino. Prihodnje deželnozborske volitve najbrž popolnoma pometo z liberalno stranko na Štajerskem.

Kreta. — Nada, da se skoro dožene mir na Kreti, vedno bolj gineva. Kristjanski poslanci so predložili spomenico, v kateri zahtevajo izvršitev reform. Turška vlada ni naklonjena uvedbi reform in mohamedanci krečanski ji naravnost nasprotujejo. Turški vojaki, ki so, kakor znano, sami mohamedanci, mesto, da bi skušali napraviti mir mej razdraženim ljudstvom, ropajo požigajo in more kristjane. Vojaški guverner pusti to. Civilni guverner Berovič je spoznal to veliko napako vojaštva na Kreti. Prišel je navskriž z vojaškim guvernerjem vsled tega in se pritožil proti njemu pri turški vladi. Ta je pa naklonjena vojakom in ne ve se, če bo kaj ukrenila. Velevlasti vedno priganjajo turško vlado, da kaj stori za mir. Ta seveda se ne briga za opomine, ker ve, da se ji ne more ničesar zgoditi. Kratko, položaj se je zopet zelo poostril in ne ve se kaj pride.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Javne seje dne 17. julija t. l. so se pod predsedstvom zborničnega predsednika Ivana Perdana in ob navzočnosti vladnega zastopnika c. kr. deželno-vladnega svetnika dr. pl. Rūlinga udeležili nastopni zbornični svetniki: Ivan Baumgartner, Oroslav Dolenec, Franc Hren, Anton Klein, Janko Kersnik, Josip Kušar, Alojzij Lenček, Karl Luckmann, Tom. Pavšler, Josip Rebek, Avgust Skaberne, Franc Ksav. Souvan, Feliks Stare, Valentin Sušnik in Jernej Žitnik.